

Hrešková, Sylvia

Imagologický o spirituálnej tvorbe

Slavica litteraria. 2022, vol. 25, iss. 1, pp. 196-197

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2022-1-21>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/145080>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Imagologicky o spirituálnej tvorbe

Sylvia Hrešková (Nitra)

Žofia Bárcziová – Ján Gallik – Dominika Hlavinová Tekeliová – Lenka Tkáč-Zabáková: *Spiritual-Religious Literature Through the Lense of Comparative Imagology*. Brno: MuniPress, 2020. 112 s. ISBN 978-80-210-9764-3.

Spirituálno-religiózne orientovaná literárna tvorba v stredoeurópskom priestore je spätá s vývojom a kresťanskou tradíciou na tomto území. Vplyv a význam náboženstva sa tak stali dôležitým impulzom aj pre formovanie národných sebaobrazov. Stále viac aktuálna je diskusia o význame literárnej tvorby autorov spojených s religiózno-spirituálnymi hodnotami z hľadiska vytvárania vlastného kultúrneho obrazu. Aj tento rozmer bol podnetom k vytvoreniu publikácie *Spiritual-Religious Literature Through the Lens of Comparative Imagology* (Duchovno-náboženská literatúra v optike komparatívnej imagológie), na ktorej sa podieľal kolektív autorov z Fakulty stredoeurópskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre – Žofia Bárcziová, Ján Gallik, Dominika Hlavinová Tekeliová a Lenka Tkáč-Zabáková, a to s cieľom prispieť v zmysle komparatistickej imagológie k odstráneniu stereotypných predstáv a ideológií.

Anglicky písanú monografiu, ktorá je jedným z výstupov špičkového tímu *Stredoeurópske medziliterárne vzťahy*, vydalo koncom minulého roka vydavateľstvo Masarykovej univerzity MuniPress, ktorého knihy sú od roku 2021 indexované v databáze Scopus. Publikácia ponúka súhrn informácií a poznatkov o kresťanskej tradícii spätéj s misiou solúnskych bratov Cyrila a Metoda, obohatený o výskum historického vývoja slovenskej a maďarskej katolíckej literatúry s presahom k novším imagologickým prístupom. Obsahovo je členená do troch kapitol, ktoré spolu tematicky súvisia, vzájomne na seba nadväzujú, a tak vytvárajú konzistentný celok.

V prvej kapitole *Cyril and Methodius as Slovak Image* (Obraz Cyrila a Metoda) je priblížená christianizačná misia solúnskych bratov na Veľ-

kej Morave, vnímaná aj ako kresťanská, kultúrna, národná či štátna. Významnou súčasťou tejto kapitoly je aj výskum jednej z najstarších literárnych pamiatok napísaných v staroslovenskom jazyku, ktorou je *Proglas*. „*Východiskom pre definovanie nastoleného problému bude obraz sv. Cyrila a Metoda ako „nášho“ verzus „cudzieho“ v umeleckej literatúre a literárnej vede*“¹ (s. 8). Prostredníctvom obrazu sv. Cyrila a Metoda monografia definuje poslanie solúnskych bratov nielen ako kresťanskú a kultúrnu misiu, ale aj ako národnú misiu. Poskytuje odpovede na vyššie položené otázky na základe binárnych opozícií. Sústreďuje sa na dve kultúry – latinskú a byzantskú, na analýzu slovanského jazyka a rozmanitosť z hľadiska translitológie. Zameriava sa tiež na ideologickú interpretáciu cyrilo-metodskej tradície z perspektívy národnej identity a ponúka pohľad na jej historický vývin od prvých náznakov, politických zmien až po súčasnosť. „*Zatiaľ čo niektorí teoretici považujú cyrilo-metodskú tradíciu za mýtus, niektorí historici (najmä cirkevní) označili cyrilo-metodskú tradíciu za čisto náboženskú činnosť a poslanie. Pravdou je, že sv. Cyril a Metod sú dôležitými postavami v našich dejinách pri budovaní národnej identity*“ (s. 32). Veľký význam mal z hľadiska imagológie obraz sv. Cyrila a Metoda v 18. a 19. storočí medzi štúrovcami.

Informačne bohatá je aj druhá kapitola *Comparative Imagology and Catholic Literature* (Komparatistická imagológia a katolícka literatúra) zameraná na tvorbu autorov slovenskej katolíckej moderny. V ich dielach badať okrem abstraktných symbolov a motívov cesty, ticha, sily a lásky aj dominantný motív národa, odkazujúceho na tisíc

1 Preklad citátov z angličtiny: autorka recenzie.

rokov starú kresťanskú tradíciu: „[...] *dominantným motívom však bol ten, ktorý vytvoril „sebaobraz“ o národe, odkazujúci na tisícročnú kresťanskú tradíciu, teda motív dôležitosti, osobitosti a autochtónnosti slovenského národa*“ (s. 39). Užitočnou časťou tejto kapitoly je interpretácia vybraných textov, ktoré vznikali v období pred a počas druhej svetovej vojny, v období vojnového Slovenského štátu, a preto ide o texty s národnou povahou, ponúkajúcou reflexiu literárnych obrazov, kliše, národných symbolov, mýtov a pod.

Tretia kapitola *Hungarian Catholic Literature in 1920s–1930s* (Maďarská katolícka literatúra v 20.–30. rokoch 20. storočia) poukazuje na okolnosti historického vývoja maďarskej katolíckej literatúry, na interpretáciu tohto pojmu, reflexiu a hodnotenie literárnej kritiky. Prínosom je tiež detailná analýza tvorby L. Mécsa, prezentujúca systém myslenia autora úzko spä-

tého so slovenskou i maďarskou katolíckou literatúrou z dvadsiatych rokov 20. storočia. V jeho tvorbe dominovali kazateľské, ale aj epické a anekdotické básne. Ako sám Mécs tvrdí, poslaním jeho tvorby bolo prorokovať dobro, pokoj, evanjelium a vytvoriť poéziu v službách spoločenstva. Toto literárne poslanie bolo zastúpené v jeho poézii v podstate bez zmeny od raných štádií jeho kariéry a počas celého života.

Monografia obsahuje množstvo podnetných informácií o danej problematike, pričom vzhľadom na svoj interdisciplinárny charakter má potenciál osloviť nielen odborníkov na literatúru, ale aj vedcov z iných spoločenskovedných odborov. Čitateľ z nej dokáže načerpať mnoho poznatkov o niektorých bielych miestach na mape stredoeurópskych literatúr a vďaka jazyku, v ktorom je monografia napísaná, môže priblížiť problematiku najmä zahraničným čitateľom.

PhDr. Sylvia Hrešková

Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr
Fakulta stredoeurópskych štúdií, Univerzita Konštantína Filozofa
Dražovská 4, 949 74 Nitra, Slovensko
sylvia.dzurko.hreskova@ukf.sk

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as image or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.